

Justis- og beredskapsdepartementet

Saksbehandler: Elin Helen Kvalvik Utvik
Direkte telefon: 73 56 70 51
Dato: 03.10.2025
Saksnummer: 25/1378 - 6
Arkivkode: 008
Deres referanse:

Høring - Endringer i lovgivningen som følge av innføring av kjønnsnøytrale titler og benevnelser i domstolene

Det vises til høringsbrev datert 8. mai 2025. Domstoladministrasjonen har fått utsatt høringsfrist til 7. oktober 2025.

Domstoladministrasjonen er kjent med de høringssvarene som er publisert på regjeringen.no.

Domstoladministrasjonen støtter ikke departementets forslag om å endre «lagmannsrett» til «lagrett». Det vises til begrunnelsen for hvorfor navnet «lagrett» ikke bør endres i høringssvaret fra Språkrådet, som Domstoladministrasjonen stiller seg bak.

Som Språkrådet skriver i sitt høringssvar har «lagretten» allerede to betydninger, som en henvisning til juryen og den historiske betydningen. I begge betydninger ble det vist til lekdommerinnslaget i lagmannsretten. Vi er derfor enige med Språkrådet i at «lagretten» ikke fremstår som en benevning som kan tas i bruk uten å skape uklarhet når den skal holdes opp mot innholdet av ordet slik det er benyttet tidligere.

Språkrådet foreslår primært at benevnelsen «lagmannsrett» og tittelen «lagmann» ikke bør endres ut fra deres historiske kontekst.

Subsidiært foreslår Språkrådet at benevnelsen «lagdømerett /lagdømmerett» bør velges som nytt navn på lagmannsretten. De skriver videre at det er en god løsning å endre «lagmann» til «lagdommar/lagdommer» og førstelagmann» til «førstelagdommar/førstelagdommer».

Når det gjelder høringssvaret fra Språkrådet støtter flertallet i Domstoladministrasjonens styre Språkrådets primære standpunkt om at benevnelsen lagmannsretten og tittelen lagmann ikke bør endres.

Når det gjelder tittelen «lagmann» skriver Språkrådet at ordet *mann* kommer av norrønt *maðr* (nominativ)/*mann* (akkusativ). Ordet har gjennom historien dels blitt brukt om personer av hankjønn, dels mer generelt om personer uavhengig av kjønn. Dette støttes av styrets flertall.

Styrets flertall viser også til det felles høringssvaret fra Borgarting lagmannsrett, Gulating lagmannsrett, Eidsivating lagmannsrett og Frostating lagmannsrett, som støttes.

Et mindretall av Domstoladministrasjonens styre (Tor Christian Carlsen) støtter Språkrådets subsidiære forslag. Mindretallet mener at det er viktig at også domstolene får kjønnsnøytrale titler, tilsvarende andre statlige virksomheter. Det vil si at benevnelsen «lagdømerett /lagdømmerett» bør velges som nytt navn på lagmannsretten. Benevnelsen gir en god beskrivelse idet hvert lagdømme har en lagmannsrett som ankeinstans for flere rettskretser.

Det samme flertallet i Domstoladministrasjonens styre, med unntak for Marianne Vollan, vil videre gi uttrykk for at selv om man skulle gå videre med forslaget om å endre stillingsbetegnelsene i lagmannsretten, bør selve domstolsbetegnelsen – «lagmannsrett» ikke endres. Dette er en innarbeidet betegnelse på domstolene i annen instans, som også brukes i Grunnloven § 87. Det vises i denne sammenheng til argumentasjonen i høringssvaret fra Borgar Høgetveit Berg og Kjetil Aasen om at «lagmannsretten» ikke er en yrkestittel eller personbenevnelse. Vollan på sin side mener at det blir inkonsekvent å beholde «lagmann» i domstolsnavnet dersom begrepet først utgår i titlene.

Domstolsadministrasjonen vil i det følgende likevel drøfte spørsmålet om endring av stillingsbetegnelsene.

Når det gjelder «førstelagmann» foreslår departementet at dette endres til «førstelagrettsleiar/førstelagrettsleder» eller «leder i X lagmannsrett». Et annet mulig alternativ er «domstolleiar/domstolleder». Domstoladministrasjonen mener at ingen av de foreslåtte titlene vil fungere. Ut fra Domstoladministrasjonens argumentasjon om at «lagmannsretten» ikke bør endres til «lagretten» vil ikke tittelen «førstelagrettsleiar/førstelagrettsleder» kunne velges. Det er ikke ønskelig å ha en tittel som ikke stemmer overens med benevnelsen på domstolen.

Tittelen «leiar/leder i X lagmannsrett» eller «domstolleiar/domstolleder» bør heller ikke velges. På samme måte som for titlene «Høyesterettsjustitiarius» og «sorenskriver», bør det være en særskilt betegnelse på lederne i lagmannsrettene.

Departementet foreslår å endre tittelen «lagmann» til «lagrettsleiar/lagrettsleder» eller «nestleiar/nestleder i X lagmannsrett». Når det gjelder «lagrettsleiar/lagrettsleder» vises det til våre kommentarer til forslaget om å endre til «førstelagrettsleiar/førstelagrettsleder». Tittelen «nestleiar/nestleder i X lagmannsrett» bør heller ikke velges. Tittelen skal dekke en rekke ledere i lagmannsrettene som ikke er domstolens nestleder.

Språkrådet foreslår subsidiært å endre «lagmann» til «lagdommar/lagdommer» og «førstelagmann» til «førstelagdommar/førstelagdommer». Flertallet i Domstolsadministrasjonens styre, med unntak for Marianne Vollan, støtter som et subsidiært standpunkt disse forslagene.

Domstolsadministrasjonen mener imidlertid at dommere som i dag har tittelen «lagmann» i tilfelle må få en funksjonstittel i tillegg til tittelen «lagdommar/lagdommer». Aktuell tittel kan være «lagdommar med avdelings(leiar)ansvar/lagdommer med avdelings(leder)ansvar», for «lagmenn» som leder en avdeling. Øvrige funksjonstitler bør utformes ut fra den enkelte stillingens faktiske lederfunksjon.

Departementet skriver i høringsnotatet at forslaget ikke vil ha vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser. Domstoladministrasjonen påpeker at en endring av navnet på lagmannsrettene vil medføre behov for nye skilter på rettsbygningene. Endringer av

domstolnavn og titler vil også medføre behov for endringer i maler og saksflyter i domstolenes saksbehandlingssystem Lovisa. Kostnadene antas å kunne tas innenfor gjeldende budsjetttrammer.

Med hilsen

Tor Christian Carlsen
styreleder

Sven Marius Urke
direktør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.